

Fra kapitlet om leiren på Madla ved Stavanger:

I Stavanger Aftenblad kunne man så sent som 12. mai 1945 lese at man da hadde ”*støtt på en tysk fangeleir på Madla med sterkt forkomne og mishandlede russiske fanger.*” Dette er hele 4 dager etter at freden kom til Norge. Disse fangene hadde tyskerne holdt innesperret i Nordre leir på Madlamoen. De første som kom til stedet ble møtt av et sjokkerende og gripende syn. ”*Utsultede og avmagrede fanger kom gråtende mot oss.*” Her gir journalisten oss et glimt av de tragiske kontrastene som eksisterte i Norge i disse dagene. Nordmenn flest var ute på gatene og feiret friheten, så å si døgnet rundt. I Madlaleiren hadde fangene vært innesperret inntil nylig, under umenneskelige forhold. ”*Det var alt for umenneskelig til å være sant.*” Bortsett fra to tyskere som holdt vakt i leiren var den helt tom da nordmennene kom for å sjekke forholdene. Tyskerne forklarte nervøst at de ikke var nazister.

Som om ikke synet av de stakkarslige fangene som fremdeles kunne bevege seg var nok, fikk folkene en enda større overraskelse da de ble vist inn i en av brakken hvor fangene hadde bodd, brakker som vanlige mennesker ikke en gang ville latt dyr oppholde seg i.

9 av fangene som fremdeles var i brakken var så svake etter mishandling og avmagring, at de ikke engang klarte å komme seg ut av sengene. De klarte ganske enkelt ikke å holde seg på beina. De lå bare i køyene og stirret rett ut i luften, livsgnisten holdt på å dø ut. Det var heller ikke rart. Nordmennene kunne tydelig se hvilken behandling fangene hadde fått av de tyske fangevokterne. De aller fleste hadde merker etter slag og spark.

Brakken var delt opp i flere små rom hvor køyene var plassert. Her inne bodde det en 60-70 fanger. Køyene hadde to senger i høyden, en køyseng på hver side av en smal passasje. Det var ikke særlig sengetøy å snakke om og det man kunne se var i en heller dårlig tilstand. Man kan jo bare forestille seg hvor kaldt det må ha vært her inne når vinterstormene herjet som verst. Det var heller ikke rare klesdrakten fangene hadde på seg, fillete og fulle av lopper og annet utøy. De fleste fangene bar som sagt spor etter mishandling og flere gikk rundt på opphovnede føtter. Flere av de sovjetiske fangene hadde lært seg tysk under oppholdet hos tyskerne. De kunne fortelle at de kom fra forskjellige steder i Russland. Nå kunne de også fortelle litt om den behandlingen de hadde fått i leiren på Madla; ”*Tidlig om morgenen fikk vi et brød på deling – 6 personer. Det skulde vi arbeide på til klokken 5 om ettermiddagen.*

Stupte vi i utmattelse under byrdene, ble vi slått – Prøvde vi å hvile, ble vi mishandlet. Klokken 5 fikk vi så ½ liter kålrabisuppe hver. Så var måltidene for dagen slutt.” Det hjalp ikke om fangene ble syke, det ble det ikke tatt hensyn til, alle skulle jobbe. Stadig vekk ble de sparket og slått av sadistiske fangevoktere.

Så snart man hadde fått en oversikt over forholdene i leiren, ble de 9 fangene som var sengeliggende transportert rett inn til det katolske sykehuset i Stavanger. Dessverre så døde en av dem dagen etter, utmattelsen var kommet for langt.

Denne filen er hentet fra <http://www.sovjetiske-krigsfanger.no/>

De russiske soldater på Madla

Friluftsfest på Madla Soldatheim igår.

Etter de rystende beretninger om forpleiningen innenfor piggrådsperringen i Nordre Leir, Madla, umiddelbart etter kapitulasjonen, er det på sin plass å berolige publikum med at det etter at den allierte overkommando grep inn med sine direktiver forlenget er inntrådt en stadig fremadskridende bedring. I stedet for råtten kårabibsuppe, dufter det nå om dagen deilig ertesuppe med flesketerninger osv. i kjøkkensjefen Scharifullin Michaih's veldige gryte.

Og torsdag på Norges grunnlovsdag kunde Madla Soldathjem invitere de tidligere krigsfanger — de 60—70 russiske soldater velkommen til frihetsfest.

Dørene til hjemmets nye store praktfullt innredede peisestue, som under krigen har ventet på sin innvielse, var slått på vid gap og overalt var pyntet til fest med flagg, nasjonale farger, bjørkelev og blomster.

I den rommelige forsamlingsal som alle Madlakarer kjenner så godt, stod bordene dekket til fest.

Fru Emma Nielsen-Øgreid ønsket velkommen og biskop Petersen talte, tolket til russisk av domorganist Sagen.

Russernes selvvalgte leirsjef Grigorij Drostschenko ledet bifallet, som falt hjertelig og kraftig under biskopens tale.

Leirens retoriske kraft Nikolai Below takket for talen og for de hjertelige ord. Han skildret de russiske krigsfangers lidelser under svepen, i arbeid og innenfor det tredobbelte piggrådhegn. Vi har levet på sultekost i 4 år og det norske folk i 5 år. Men nå er frihetens time kommet. Han takket for de norskes hjelp. De allierte styrker og blant disse de russiske un-

der Stalins ledelse har knust fascismen for alltid.

Hans appell fikk stormende tilslutning og den russiske nasjonalsang fulgte under giv akt.

Så ble kaffen servert — ekte kaffe, frisk melk og en overflod av de lekreste hjemmebakte kaker i rik variasjon — resultatet av hjemmets strev de siste dager med bistand av alle gode krefter.

Ved bordet brakte Stavangersangere under organist Mælands ledelse sin hilsen til friheten gjennom en rekke norske sanger. Til slutt fulgte den norske nasjonalsang med unison tilslutning under giv akt.

Russerne sang så på sin eiendommelige stemningsfulle måte russiske folksanger: «Vår jord Russland», «Stenka Rasin» og andre.

Og sangerne skiltes med sangerhurra. Imidlertid var sigaretter og tobakk — en gave fra samtlige tobakksfabrikker i Stavanger — budt om i rikelige mengder til hver enkelt deltaker.

Et orkester under bankkasserer Nønsens ledelse spilte en rekke av våre vakre norske folkemelodier og annen norsk musikk og høstet stormende bifall.

Fru Emma Nielsen-Øgreid talte så gripende ord til soldatene, tolket av polakken Waldemar. Hun takket de nest for at de var kommet til festen og takket alle dem som ved sin bistand hadde gjort det mulig å arrangere den.

Talen ble besvart av Below som takket. De tause soldaters tårer og smil sa mer enn ord. Han takket for den hjelp som var ytt i fangeleiren, tross tysk forbud og oppsyn, for fruens omsorg før og etter at piggråden var brutt ned og for den strålende fest.

Idrettsleker og folke... [Elevat... 11... f... t...]